

УДК 338.262.4

DOI 10.33244/2617-5932.3.2019.80-88

Т. А. Коляда,
к.е.н., с.н.с., доцент,
Університет ДФС України,
e-mail: t.a.koliada@gmail.com,
ORCID ID 0000-0002-1574-4446

ГЕНДЕРНО-ОРІЄНТОВАНЕ БЮДЖЕТУВАННЯ: СУТНІСТЬ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЗАПРОВАДЖЕННЯ В УКРАЇНІ

Стаття присвячена визначенню сутності методу гендерно-орієнтованого бюджетування, розкриттю його недоліків і переваг та обґрунтуванню перспектив запровадження гендерного бюджетування у бюджетному процесі України. Доведено, що гендерне бюджетування необхідно розглядати як різновид бюджетування, орієнтованого на результат, оскільки це є програмно-цільовий метод планування показників бюджету. Відмінності полягають лише у визначенні (деталізації) показників результативності, що використовуються у паспорті бюджетної програми. Акцент робиться саме не гендерній чутливості таких показників. Через потребу у наявності значного масиву деталізованої інформації для запровадження гендерного бюджетування у бюджетному процесі України на початкових етапах його використання буде обмежено бюджетами територіальних громад. У подальшому за рахунок накопичення відповідної необхідної інформації у розрізі всіх ланок бюджетної системи можливе запровадження методу гендерно-орієнтованого бюджетування й на рівні державного бюджету.

Ключові слова: методи бюджетного планування, гендерно-орієнтоване бюджетування, бюджетний процес, бюджетні програми, гендерна рівність.

Т. А. Коляда. Гендерно-ориентированное бюджетирование: сущность и перспективы внедрения в Украине

Статья посвящена определению сущности метода гендерно-ориентированного бюджетирования, раскрытию его недостатков и преимуществ и обоснованию перспектив внедрения гендерного бюджетирования в бюджетном процессе Украины. Доказано, что гендерное бюджетирование необходимо рассматривать как разновидность бюджетирования, ориентированного на результат, поскольку это является программно-целевым методом планирования показателей бюджета. Отличия заключаются лишь в определении (детализации) показателей результативности, которые используются в паспорте бюджетной программы. Акцент делается именно не гендерной чувствительности таких показателей. Из-за необходимости наличия значительного массива детализированной информации для внедрения гендерного бюджетирования в бюджетном процессе Украины на начальных этапах его использование будет ограничено бюджетами территориальных общин. В дальнейшем за счет накопления соответствующей необходимой информации в разрезе всех уровней бюджетной системы

возможно внедрение метода гендерно-ориентированного бюджетирования и на уровне государственного бюджета.

Ключевые слова: *методы бюджетного планирования, гендерно-ориентированное бюджетирование, бюджетный процесс, бюджетные программы, гендерное равенство.*

Метою дослідження є визначення сутності методу гендерно-орієнтованого бюджетування, розкриття його недоліків і переваг та обґрунтування перспектив запровадження гендерного бюджетування у бюджетному процесі України.

Постановка проблеми. Сучасний стан розвитку України серед першочергових завдань уряду висуває потребу у переході до стабільного, прогнозованого та ефективного розвитку економіки країни, що вимагає проведення оцінки ресурсного потенціалу держави з метою досягнення поставлених цілей соціально-економічного розвитку та урахування наявних бюджетних можливостей і виникаючих бюджетних ризиків та обмежень. Для результативного державного регулювання економіки країни необхідна наявність ефективної системи бюджетного планування, яка повинна поєднувати у собі високу достовірність економічних прогнозів і дієвість методів впливу на процеси формування, розподілу та використання фінансових ресурсів, а також забезпечувати прийняття обґрунтованих управлінських рішень з метою досягнення стратегічних цілей соціально-економічного розвитку держави. Бюджетне планування є вагомим елементом впливу на різні суспільні процеси та дієвим інструментом управління бюджетом.

Незважаючи на наявність значної кількості фундаментальних і прикладних наукових розробок у галузі державних фінансів, багато проблем такого складного та багаторівневого розділу фінансової науки, як бюджетне планування, потребують подальшого розв'язання та обґрунтування. Тому актуальним питанням для економічних досліджень є поглиблення визначення сутності сучасних методів бюджетування, розкриття їхніх недоліків та переваг, обґрунтування перспектив їхнього запровадження у бюджетному процесі України.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Значну роль у розвитку методології планування соціально-економічних процесів, у тому числі й фінансово-економічній сфері, відіграли наукові розробки радянських вчених: А. Г. Агангебяна, А. І. Анчишкіна, Б. Н. Міхальовського, Н. П. Федоренко, Є. М. Четиркіна та інших. Науковий доробок цих вчених полягає у розкритті особливостей наукового планування, дослідженні питань методології та організації економічного планування, визначенні ролі та місця планування в системі державного управління.

Серед сучасних українських вчених вагомий внесок у дослідження питань становлення та розвитку бюджетного планування, розробку методів перспективних фінансових розрахунків, адекватних ринковим трансформаціям у державі внесли В. М. Геєць, Б. Є. Грабовецький, Б. Є. Кваснюк, І. Ю. Крючкова, І. Г. Лук'яненко, М. Т. Пашута, І. Я. Чугунов та інші [1–3].

Невирішені частини проблеми. Віддаючи належне науковим напрацюванням вчених з цієї проблематики, потрібно зауважити, що в сучасній економічній науці поза увагою дослідників залишилася проблема теоретичного обґрунтування єдиного методологічного підходу до вибору методів та моделей бюджетного планування на різних рівнях бюджетної системи з урахуванням потреб та уподобань споживачів бюджетних послуг та обсягів фінансових ресурсів держави.

Виклад основного матеріалу дослідження. Бюджетне планування є однією з чотирьох стадій бюджетного процесу та охоплює складання, розгляд і затвердження бюджету, що фактично робить його найбільш відповідальним етапом, від якого залежить результативність виконання бюджету, повнота врахування поточних політичних потреб (інтересів) урядової коаліції та вірогідність досягнення стратегічних пріоритетів держави. Оскільки бюджетний період триває один рік, то короткостроковий часовий горизонт не дозволяє уряду ефективно управляти бюджетними ресурсами та призводить до втрати контролю за фіскальною позицією держави, яка стала особливо вразливою в умовах небезпечного зростання обсягів державного боргу. Крім того, зазначена ситуація призводить до ігнорування попередніх та поточних рішень під час розробки проекту бюджету на наступний бюджетний період.

Більшість країн світу, в тому числі й Україна, для подолання цієї негативної практики в бюджетному процесі запровадили середньострокове бюджетне планування на трирічний часовий горизонт, який дозволяє здійснювати збалансування бюджету на основі функціональних фінансів і підвищити прозорість управління бюджетними ресурсами держави. Необхідність переходу до бюджетування виникла через існування загрози стійкості бюджету в умовах несприятливих довгострокових тенденцій, що посилюються у посткризовий період розвитку економіки.

У першу чергу, це пов'язано з негативними демографічними змінами, що мають свій прояв у збільшенні питомої ваги людей похилого віку у структурі населення більшості країн світу, які можуть спричинити у майбутньому зростання бюджетних витрат на соціальні потреби і зростання фінансові позиції країни нестійкими. У поєднанні з хронічними бюджетними дефіцитами та високим рівнем державного боргу, ущільненням динаміки коливань економічних циклів зазначені тенденції можуть змусити уряди держав збільшувати податкове навантаження і скорочувати обсяги надання гарантованих державою суспільних благ та послуг.

Уповільнення темпів економічного зростання змушує уряди переглядати структуру й обсяги бюджетних видатків, оптимізувати витрати бюджету та перепиняти практику витрачання коштів на неефективні проекти, оскільки значне зростання частки перерозподілу ВВП через бюджет негативно впливає на темпи зростання. Використання у бюджетному процесі методів бюджетування, орієнтованих на результат, дозволяє оцінити наявні фінансові ресурси, необхідні для реалізації пріоритетних завдань соціально-економічного розвитку країни, виявити резерви для скорочення бюджетних видатків та підвищення якості державних послуг.

На підставі аналізу зарубіжного досвіду можна стверджувати, що сьогодні відсутній єдиний аналітичний підхід до вибору методів та моделей бюджетування, не визначені остаточні значення показників бюджетних правил сталого розвитку для кожної конкретної країни. Тому уряд держави обирає свій власний спосіб розробки бюджетних прогнозів залежно від домінуючих наукових підходів та усталеної практики бюджетного планування, що визначається цілями бюджетування, особливостями організації бюджетного процесу, наявною статистичною базою та специфікою соціально-економічного розвитку країни. Вибір технології бюджетування залежить від вимог до достовірності та термінів розробки прогнозу, а також можливостей доступу до необхідних інформаційних та фінансових ресурсів [4, с. 49].

Процес запровадження гендерного підходу до планування бюджетних програм та окремих бюджетів на місцевому рівні в Україні було розпочато з 2011 року. З ініціативи Міністерства фінансів України Представництвом Фонду імені Фрідріха Еберта в рамках реалізації пілотного проекту «Гендерне бюджетування на місцевому рівні» (2011–2012 рр.) за кошти Шведського агентства з питань міжнародного співробітництва та розвитку (SIDA) було розпочато роботу щодо визначення теоретико-методологічних засад гендерного бюджетування, розроблення рекомендацій та формування відповідних інструментів щодо запровадження гендерної складової у бюджетному процесі.

У процесі реалізації проекту «Гендерне бюджетування в Україні» дослідниками було напрацьовано понятійний апарат щодо визначення сутності поняття, а саме: «...гендерно-орієнтоване бюджетування (ГОБ) – це застосування комплексного гендерного підходу в бюджетній політиці та бюджетному процесі на державному й місцевому рівнях, що включає розподіл бюджетних коштів за гендерним принципом, а також спричиняє посилення прозорості та підконтрольності. Гендерно-орієнтоване бюджетування – це спосіб бюджетування, у центрі якого конкретні люди – жінки та чоловіки з різних соціальних та демографічних груп» [5].

Термін «гендерно-орієнтоване бюджетування» означає сукупність різних інструментів, механізмів та інститутів, об'єднаних загальною метою, зробити гендерний підхід до управління одним із обов'язкових принципів національної політики та економіки. Це поняття широко використовується рядом міжнародних організацій і є підходом, орієнтованим на інтереси людей у процесі формування і виконання державного бюджету. Цей підхід доповнює інші процеси з реформування та вдосконалення бюджетної сфери, здійснювані урядами багатьох країн світу [6].

Через різний склад учасників бюджетного процесу, які залучені до гендерного бюджетування (уряд, парламент чи неурядові організації), різні завдання, стратегії, культурні традиції, різні рівні бюджетної системи, де використовується цей метод, різну політичну ситуацію тощо єдиного для всіх країн підходу або моделі ГОБ не існує. Тому розроблено певний перелік аналітичних інструментів, які можуть використовуватися в конкретних ситуаціях.

Особливість вітчизняного підходу полягає в тому, що в процесі запровадження гендерного бюджетування основний акцент робиться на виявленні можливих «гендерних ефектів» від пропонуваного втручання у формування бюджетних програм. Зокрема, йдеться про:

- соціальні ефекти, отримані різними цільовими групами (одержувачами суспільних благ та послуг) як безпосередньо, так і опосередковано у короткостроковій і довгостроковій перспективі;
- перерозподільні ефекти, що засвідчують перерозподіл доходів (суспільних благ) в інтересах саме тих гендерних груп, для поліпшення становища яких реалізується бюджетна програма;
- інституціональну життєздатність – гендерний аналіз сталості й ефективності органів і структур (розпорядників бюджетних коштів), що здійснюють керівництво програмою, а також аналіз стабільності середовища, в якому програма повинна реалізовуватися;
- економічний ефект програми – оцінюється обґрунтованість обсягів видатків на реалізацію програми та фінансування пріоритетів гендерної рівності виходячи з обмежених бюджетних ресурсів [7, с. 17].

Політика гендерної рівності в сучасних умовах набуває актуальності та виступає важливим чинником глобального розвитку. Уряди багатьох країн у процесі визначення стратегії розвитку держави узяли на себе зобов'язання щодо досягнення цілей гендерної рівності та впровадження гендерних підходів у бюджетному процесі. З цією метою були розроблені відповідні методи, принципи, інструменти тощо.

Гендерне бюджетування представляє собою гнучкий механізм ухвалення управлінських рішень для забезпечення справедливого розподілу ресурсів в інтересах різних соціальних груп населення, забезпечуючи функціонування бюджетної системи як ефективного інструменту реалізації соціальної справедливості та гендерної рівності [8, с. 7].

Попри всі переваги гендерне бюджетування не є поширеним методом в Україні через відсутність законодавчого закріплення його використання в бюджетному процесі. Саме відсутність відповідної законодавчої норми гальмує процес запровадження гендерно-орієнтованого бюджетування та закріплення методологічного підґрунтя щодо його реалізації.

До переваг гендерно-орієнтованого бюджетування можна віднести:

- підвищення ефективності акумулювання та витрачання бюджетних ресурсів;
- інтегрування гендерних підходів до формування бюджетних програм і бюджетів різних рівнів;
- забезпечення ліквідації касових та фіскальних розривів;
- покращення якості суспільних послуг для населення за рахунок спрямування бюджетних витрат на потреби конкретного споживача;
- підвищення ефективності реалізації бюджетної політики;
- забезпечення зростання прозорості та підзвітності урядових органів;
- удосконалення законодавчого забезпечення з метою подолання наявних гендерних проблем;
- підвищення темпів економічного розвитку територіальних громад з урахуванням більш ефективного використання наявних бюджетних ресурсів;
- скорочення проявів гендерної нерівності;
- сприяння формуванню та реалізації гендерно-чутливої бюджетної політики;
- підвищення впливу громадськості (зокрема, жінок) на ухвалення управлінських рішень у бюджетному процесі;
- проведення моніторингу виконання декларацій політичних партій та заяв окремих лідерів щодо гендерної рівності під час реалізації бюджетних програм [8, с. 12].

Запровадження гендерного бюджетування можна розглядати як передумову щодо дотримання в нашій державі рівності прав та можливостей жінок і чоловіків, визначених у Конституції України.

Запровадження гендерного бюджетування в Україні передбачає такі умови:

- наявність функціонуючого національного механізму щодо поліпшення положення жінок і гендерному регулюванню (правові, організаційні, економічні аспекти);
- впровадження гендерно-орієнтованих показників в управління, у тому числі в бюджетні програми, плани, оцінку діяльності усіх міністерств і відомств;
- формування прозорого бюджету, доступного для громадськості на усіх рівнях – загальнонаціональному та місцевому;
- законодавчий супровід – ухвалення законів про включення соціальної (гендерної) експертизи в процес ухвалення рішень на усіх рівнях і про соціальні стандарти, і фінансові нормативи з урахуванням гендерної складової [9, с. 18].

Уряди країн, які вже запровадили у бюджетному процесі бюджетне планування, орієнтоване на результат, та/або гендерне бюджетування й отримали вигоду від його використання, оптимістично оцінюють свої можливості щодо ефективного державного регулювання економіки.

При цьому необхідно наголосити, що гендерне бюджетування необхідно розглядати як різновид бюджетування, орієнтованого на результат, оскільки це є програмно-цільовий метод планування показників бюджету. Відмінності полягають лише у визначенні (деталізації) показників результативності, що використовуються у паспорті бюджетної програми. Наголос робиться саме не гендерній чутливості таких показників.

Це знайшло своє відображення у розробці результативних показників бюджетної програми. Так, у разі визначення показників кількості користувачів товарами (роботами, послугами) від виконання бюджетної програми методом прямого рахунку визначається кількість чоловіків та жінок, які отримуватимуть суспільну послугу. Потім із застосуванням нормативів визначається обсяг фінансування бюджетної програми. Такий підхід безпосередньо вплине на показники якості бюджетної програми, які відображають досягнення чи корисність, отримані від здійснення заходів бюджетної програми. Якщо буде чітко визначено кількість споживачів бюджетних послуг, то це підвищить рентабельність бюджетної програми та зменшить її вартість. Крім того, підвищення адресності бюджетної програми дозволить оптимізувати обсяги та структуру ресурсів, що витрачаються на фінансування бюджетних програм.

Враховуючи, що для запровадження гендерного бюджетування у бюджетному процесі необхідна наявність широкого масиву достовірної інформації, то на перших етапах його використання буде обмежено бюджетами територіальних громад. За рахунок накопичення відповідної необхідної інформації у розрізі всіх ланок бюджетної системи можливе перенесення гендерного бюджетування й на рівень державного бюджету.

Гендерне бюджетування позиціонує як підхід, який можна використовувати як у процесі планування витратної, так і дохідної частини бюджетів. Однак під час планування показників доходів бюджету можуть виникати труднощі, оскільки понад 80 % доходів Зведеного бюджету України формуються за рахунок податків. У Податковому кодексі України не передбачено диференціацію платників за статевою ознакою та відсутні відповідні пільги, тому проблематично буде застосовувати цей підхід під час планування доходів бюджету [10, с. 17].

Висновки. Гендерно-орієнтоване бюджетування є новим інструментом планування показників бюджету, що базується на програмно-цільовому методі та спрямований на вдосконалення бюджетного процесу в Україні. При цьому вважаємо за потрібне наголосити, що термін «гендерне бюджетування» на ментальному рівні входить у дисонанс зі сприйняттям поняття рівних прав та свобод громадянами нашої країни. Потребує додаткового роз'яснення серед громадськості механізм застосування цього підходу, зокрема щодо відсутності переваг у фінансуванні гарантованих суспільних послуг одним категоріям громадян за рахунок інших за статевою ознакою, що відбувається лише оптимізація витрачання бюджетних ресурсів шляхом визначення попиту серед споживачів гарантованих суспільних послуг, отриманих від реалізації бюджетних програм.

Запровадження принципу забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків у сфері державних фінансів передбачає здійснення необхідних змін у законодавчому забезпеченні, що регламентує бюджетний процес в Україні на державному і місцевому

рівнях. Тому перспективами подальших розвідок у цьому напрямі є розробка відповідних рекомендацій та пропозицій щодо внесення змін у чинне бюджетне законодавство.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Грабовецький Б. Є. Економічне прогнозування і планування : навч. посіб. / Б. Є. Грабовецький. – Київ : Центр навч. літ-ри, 2003. – 188 с.
2. Лук'яненко І. Г. Системне моделювання показників бюджетної системи України: принципи та інструменти / І. Г. Лук'яненко. – Київ : Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2004. – 542 с.
3. Пашута М. Т. Прогнозування та програмування економічного та соціального розвитку : навч. посіб. / М. Т. Пашута. – Київ : Центр навч. літ-ри, 2005. – 408 с.
4. Коляда Т. А. Формування бюджетної стратегії України: теорія, методологія, практика : монографія / Т. А. Коляда. – Ірпінь : Університет ДФС України, 2016. – 396 с.
5. Публікація Міністерства фінансів України «Гендерний бюджетний аналіз програм, які фінансуються з державного та місцевих бюджетів» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://grbproject.org/upload/docs/Analiz_buklet_2016.pdf.
6. Sharp R. Budgeting for Equity: Gender Budget Initiatives within a Framework of Performance Oriented Budgeting [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.unifem.org/resources/item_detail.
7. Даудова Г. В. Упровадження гендерно-орієнтованого бюджетування в Україні / Г. В. Даудова, Т. Д. Таукешева // Теорія та практика державного управління. – 2017. – № 2(57). – С. 12–19.
8. Гендерно-орієнтоване бюджетування в Україні: теорія і практика : метод. посіб. – Київ : ФОП Клименко, 2016. – 92 с.
9. Гендерно-орієнтоване бюджетування: аналіз програм, які фінансуються з бюджету, з позиції гендерної рівності : посібник для працівників органів виконавчої влади та місцевого самоврядування. – Київ, 2016. – 36 с.
10. Коляда Т. А. Генеза методологічних засад бюджетного прогнозування / Т. А. Коляда // Бізнес Інформ. – 2014. – № 7. – С. 253–259.

REFERENCES

1. Hrabovets'kyu, B. Ye. (2003). Ekonomichne prohnozuvannya i planuvannya [Economic prognostication and planning]. – Kyiv : Tsentr navch. lit-ry.
2. Luk'yanenko, I. H. (2004). Systemne modelyuvannya pokaznykiv byudzhethoyi systemy Ukrayiny: pryntsyipy ta instrumenty [System design of indexes of the budgetary system of Ukraine: principles and instruments]. – Kyiv : Kyievo-Mohylyans'ka akademiya.
3. Pashuta, M. T. (2005). Prohnozuvannya ta prohramuvannya ekonomichnoho ta sotsial'noho rozvytku [Prognostication and programming of economic and social development]. – Kyiv : Tsentr navch. lit-ry.
4. Koliada, T. A. (2016). Formuvannya byudzhethoyi strategiyi Ukrayiny: teoriya, metodologiya, praktyka [Forming of budgetary strategy of Ukraine: theory, methodology, practice]. – Irpin : University of State Fiscal Service of Ukraine.
5. Ministerstvo finansiv Ukrayiny. (2016). Gendernyj byudzhethyj analiz program, yaki finansuyutsya z derzhavnogo ta miscevyh byudzhethiv. [Gender budgetary analysis of the

Коляда Т. А. Гендерно-орієнтоване бюджетування: сутність та перспективи запровадження в Україні

programs that is financed from state and local budgets]. – Retrieved from : http://grbproject.org/upload/docs/Analiz_buklet_2016.pdf.

6. Sharp R. Budgeting for Equity: Gender Budget Initiatives within a Framework of Performance Oriented Budgeting. – Retrieved from : http://www.unifem.org/resources/item_detail.

7. Daudova G., & Taukesheva T. (2017). Uprovadzhennya genderno oriyehtovanogo byudzhetuvannya v Ukrayini [Introduction gender the oriented budgeting in Ukraine]. *Teoriya ta praktyka derzhavnogo upravlinnya*, (2(57)), 12–19.

8. Metodychnyj posibnyk. (2016). Genderno-oriyehtovane byudzhetuvannya v Ukrayini: teoriya i praktyka [Gender-oriented budgeting in Ukraine: theory and practice]. – Kyiv : FOP Klymenko.

9. Posibnyk dlya pracivnykiv organiv vykonavchoyi vlady ta misceвого samovryaduvannya. (2016). Genderno-oriyehtovane byudzhetuvannya: analiz program, yaki finansuyutsya z byudzhetu, z pozyciyi gendernoyi rivnosti [Gender-oriented budgeting: analysis of the programs that is financed from a budget, from position of gender equality]. – Kyiv.

10. Koliada, T. A. (2014). Geneza metodologichnyh zasad byudzhetnogo prognozuvannya [Genesis of methodological principles of budgetary prognostication]. *Biznes Inform*, (7), 253–259.

T. Koliada. Gender-oriented budgeting: essence and perspectives of implementation in Ukraine

Introduction. *An effective system of budget planning is needed for effective state regulation of the country's economy. It should combine the high reliability of economic forecasts and the effectiveness of methods of influencing the processes of formation, distribution and use of financial resources as well as to ensure the adoption of reasoned management decisions in order to achieve the strategic goals of socio-economic development of the state. Therefore, the topical issue for economic research is the theoretical substantiation of a unified methodological approach to the choice of methods and models of budget planning at different levels of the budget system, taking into account the needs and preferences of budget service consumers and the volume of available state's financial resources.*

Purpose. *The purpose of this paper is to determine the essence of the method of gender-based budgeting, to reveal its advantages and disadvantages, and to substantiate the prospects for introducing gender budgeting in the budget process of Ukraine.*

Methods. *There are several methods were used in the process of research. The analogy and comparative analysis were used in revealing the peculiarities of implementing the gender-oriented budgeting in different countries of the World and in Ukraine. The abstract-logical method was chosen for determining the main characteristics of gender-based budgeting and justifying proposals and recommendations for its implementation in Ukraine.*

Results. *As a result of the study, it was proved that gender budgeting should be considered as a kind of outcome-based budgeting, as it is a program-target method of budget planning. The differences are only in determining (detailing) the performance indicators used in the budget program passport. The focus is on the gender sensitivity of such indicators. Due to the necessity of having a large array of detailed information for introducing gender budgeting in the budget process of Ukraine, the usage of it will be limited by the territorial communities' budgets at the initial stages. In the future, due to the accumulation of the necessary information in the context*

of all budget system's sections, the method of gender-oriented budgeting can be implemented at the state budget level may.

Conclusion. *Gender-based budgeting is a new approach to budget planning which is aimed at the budget process improving and introducing the principle of equal rights and opportunities for women and men in the field of public finances in Ukraine. However, the mechanism for applying this approach needs further clarification among the public, in particular the lack of advantages in funding public services for one category of citizens at the expense of others on the basis of sex.*

Key words: *methods of the budgetary planning, gender-oriented budgeting, budgetary process, budgetary programs, gender equality.*

Стаття надійшла до редколегії 19 березня 2019 року